

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
14 iulie 2026

Probă scrisă

LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ

Model

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

I. TÉTEL

(60 punct)

Olvassa el figyelmesen a következő regényrészletet, majd válaszoljon a kérdésekre/oldja meg a feladatokat!

J.-ék (egy jobb család) kérték nevüknek elhallgatását. Cserébe megígérték, hogy szépítés nélkül elmondanak mindent, olvasóinktól szíves útbaigazítást remélve.

Öröklött telkükön, a volt 127-es utcában (mely most már Rivalda utca), hosszú évek keserves kínlódásával fölépítették négyszobás családi házukat, ahová tavaly Kisasszony napján (ennek különben nincs jelentősége) be is költöztek.

Egy szuterénlakásból jöttek, mely kissé nyirkos volt ugyan, de nekik mégse volt bajuk soha. A Rivalda utca viszont zöldövezet, házuk déli fekvésű, csupa nap. Mégis, alighogy kicsomagoltak, elkezdett viszketni a bőrük.

Az első öröm lázában rá se hederítettek. Végre megvolt mindenük. Házuk, bojlerük, tévéjük, szőnyegporolójuk és még sok egyébük, aminek felsorolására nincs helyünk. Hát akkor mi ez? Azt mondták egymásnak, idegkimerültség, ami hihetően is hangzott, hiszen ezt a házat valóban vérrel-verejtékkel építették.

Maga J., aki mérnökember, éjt nappá téve dolgozott, minden különmunkát elvállalt, ma már koffeinen él. J.-nének, aki a hatóságokkal tárgyalt, szakmunkások, kölcsönök, deszkakiutalások után lötött-futott, lassankint fölborult a lelki egyensúlya. Nagyokat csap a falra, akár van rajta légy, akár nincs.

Leányukat, aki mást szeretett, hozzáadták egy vidéki állatorvos fiához, mert az új rokonok szép összeggel kisegítették őket. Egyetlen fiuk orvosnak kíváncszott. De épp így állt a kérdés: tetőácsolás vagy orvosi diploma?

Szegény fiú azóta meghasonlásban él, szüntelenül hunyorog, pedig semmiféle húsfélét nem eszik, az állati termékek közül csak ömlesztett sajtot, tejet. És őrajta hatalmasodott el leghamarább a viszketés! Két hónapig bejárt a bőrgyógyászati klinikára, de semmiféle kezelés nem használt neki.

A többieknek sem. Viszketésük olyan természetű, hogy nem egyes pontokon, hanem az egész testfelületen jelentkezik. Nem csillapítja se vakarózás, se borogatás, se hűsítő hintőporokkal való beszórás. Délelőtt viszonylag elviselhető, estére és főleg éjszakára már tűrhetetlenné válik.

Mi történhetett? J.-ék élete pokol. Jönnek-mennek. Kisietnek, visszatérnek. Állva esznek. Ülni se tudnak, mert egyszerre viszket a tarkójuk, az orruk hegye, a belső térdhajlatuk és mindenük, ami a pincelakásban nem viszketett. Tetézi a bajt, hogy nemcsak a viszkető pont - pl. a fülük - viszket, hanem az ujjuk is, mellyel a fülüket vakarják. Tényleg, mi ez?

Kívánságukra közlöm, hogy eddig milyen ellenintézkedéseket tettek.

Végigpróbálták az összes számba jöhető kenőcsöket.

Állandóan kvarcolnak.

Ciánoztattak.

Kifőzték minden ruhadarabjukat.

Kihívták dr. K. E.-t (szintén kérte neve mellőzését), aki varázsvesszővel végzett vizsgálatait után megállapította, hogy sem a házban, sem körülötte káros mágneses mezők nem érzékelhetők.

*Most azt hallották, hogy a Jordán vize jó viszketés ellen.
Kérik, hogy aki tud Jordán-vízet szerezni, jelentkezék.
Az is, aki nem tud szerezni, de hasonló bajból már kigyógyult.
De az is, aki hasonló bajban szenvedett, és nem gyógyult meg.
Egyáltalán, mindenki jelentkezék, és mondja el, mit gondol. Így nem lehet élni.*
(Örkény István: *Mi ez? Mi ez?*)

1. Azonosítsa az alábbi mondatban az összes birtokos szerkezet birtokát, emelje ki az egyeztető morfémat, majd írja utána, hogy milyen birtokossal egyeztetet!
Kihívták dr. K. E.-t (szintén kérte neve mellőzését), aki varázsvesszővel végzett vizsgálata után megállapította, hogy sem a házban, sem körülötte káros mágneses mezők nem észlelhetők.

3 pont

2. Adjon a szövegből két példát beékelte mellékmondatra úgy, hogy az egyik vonatkozó mellékmondat, a másik független alárendelés legyen!

2 pont

3. Azonosítsa a fenti mondatban az összes határozói viszonyt jelölő esetragot, és írja ki a teljes kifejezést mindkét mondatrész esetében, amelyek között fennáll a jelölt viszony!

Öröklött telkükön, a volt 127-es utcában (mely most már Rivalda utca), hosszú évek keserves kínlódásával fölépítették négyszobás családi házukat, ahová tavaly Kisasszony napján (ennek különben nincs jelentősége) be is költöztek.

4 pont

4. Azonosítsa az alábbi szavak -ék végződésének szerepét!

J.-ék

megígérték

jelentkezzék

3 pont

5. Mutassa be a többség kifejezésének lehetőségeit a szöveg által kínált példákon! Szempontok: a többség fogalma, a többség jelentésének változatai; a többség jelölésének lehetőségei; a többség jelölése és az egyeztetés

8 pont

6. Igazolja a fenti szövegből vett példák értelmezésével a következő kijelentést:

A 20. század traumái, a holokauszt, a diktatúrák tapasztalata olyan élményeket jelentettek, amelyeket csak a groteszk tudott megfelelően kifejezni.

5 pont

7. Értelmezze a következő szövegrészletet!

Kívánságukra közlöm, hogy eddig milyen ellenintézkedéseket tettek.

Végigpróbálták az összes számba jöhető kenőcsöket.

Állandóan kvarcolnak.

Ciánóztattak.

Kifőzték minden ruhadarabjukat.

Kihívták dr. K. E.-t (szintén kérte neve mellőzését), aki varázsvesszővel végzett vizsgálata után megállapította, hogy sem a házban, sem körülötte káros mágneses mezők nem észlelhetők.

Most azt hallották, hogy a Jordán vize jó viszketés ellen.

Kérik, hogy aki tud Jordán-vízet szerezni, jelentkezék.

Az is, aki nem tud szerezni, de hasonló bajból már kigyógyult.

De az is, aki hasonló bajban szenvedett, és nem gyógyult meg.

Egyáltalán, mindenki jelentkezék, és mondja el, mit gondol. Így nem lehet élni.

5 pont

8. Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *Groteszk valóságábrázolás Örkény István Egyperces novelláiban* címmel! Értekezésében vegye figyelembe az alábbi értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is:

a. sorolja fel a műfaji sajátosságokat;

b. ismertesse a kor emberének kollektív élményét az emberi létezés abszurditásáról;

c. mutassa be a groteszk ábrázolás jellegzetességeit;

d. adjon 3 példát a társadalomkritika kifejezésére az egyperces novellákban!

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása. A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét.

30 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Készítsen egy feladatsort VII. osztályos diákok számára, amelyben a következő tantervi részletben említett kompetenciák fejlesztése a kitűzött cél!

„2.4. Műfajiság és nyelvi megalkotottság összefüggéseinek felismerése az irodalmi szövegekben

- gyakorlatok a műfaj és a hangnem/hangnemek közti összefüggés felfedeztetésére (pl. a ballada vagy a humoreszk esetében) [...]

3.2. A beszédhelyzethez igazodó komplex szövegek önálló alkotása

- tudósítás írásának gyakorlása megtörtént vagy fiktív eseményről

- önálló jellemzés készítésének gyakorlása hangnem- és nézőpontváltással (pl. tényszerű és ironikus jellemzés, önjellemzés írása)

- naplóbejegyzés írásának gyakorlása; az önkifejező és kreatív szövegalkotás, hatékony egyéni írásmód gyakoroltatása [...]

- gyakorlatok komikus hatású szövegek alkotására (pl. a témához/szövegtípushoz nem illő stílus, regiszter alkalmazásával) [...]

- szövegtranszformációs feladatok

(Tantárgyi program. Magyar nyelv és irodalom (anyanyelv) V–VIII. osztály. OMEN 3393/28.02.2017)

Figyeljen a következő szempontokra:

1. a megadott tantervrészlethez való igazodás;	5 pont
2. a feladatsor tartalmazzon két különböző típusú feleletválasztást, egy felelettársítást, egy két aspektusos feleletkiegészítést és egy strukturált esszét;	5 pont
3. a feladatok összehangolása a fejlesztendő kompetenciával;	5 pont
4. a feladatok összehangolása a tanulási tevékenységekkel;	5 pont
5. a tudományos ismeretek igényes alkalmazása, helyes fogalomhasználat;	5 pont
6. a megadott szöveg felhasználása	5 pont

A feladatsor tervezéséhez használja az alábbi szöveget:

szept. 5.

Új év, új napló, új élet... Ma volt az első nap a suliba. Osztályfőnök Lenkei, de még nem biztos, azaz rendőr. Tanarak általában a régiek, majd meglátjuk, mi lesz. Egyelőre a harmadik padban ülök. Az a hülye Benkő jött oda, hogy lépjek be a körbe, majd bolond vagyok. Elhatároztam, hogy ezentúl mindent pontosan megírok. Este voltunk az Angi néninél, de snassz volt, nem hoztak petróleumot, de snassz volt, nap két 6 óra 15 perckor, nyugszik 5 óra 45. Ebédre: húsleves, levesthús, tökfőzelék. Most itt ülök az utcai szobába, a lámpa alatt és írok.

szept. 31.

Ma volt az önképzőköri megalakuló ülés. Elnök: Mautner, alelnök Gelléri, titkár Székely a nyolcadikból, gazda Várnai. Én bekerültem a választmányba 6 szavazattal, mint bizottsági tag. Kitűztek pályázatot elbeszélő költeményre, értekezésre, szavallatra és matematikai értekezésre. Mint választmányi tag egyedül vagyok ötödista a bizottságban, címzetes jelleggel csak, de bíráló bizottsági tag. Ebéd: gombaleves, fasírt, rizskoch. Voltunk múlt héten a Kereskedelmi Múzeumban. Szombaton Uránia, utána vasárnap, hétfőn csak tizenkettőig van előadás.

nov. 2.

Elhatároztam, hogy ezentúl fontosabb dolgaimat titkos írással írom. Minden betű helyett az ábécében az utána következő második betűt írom. Oc dgfcekbvco hkbkmcdn. Vagy esetleg fordítva írom a szavakat. Matpak lótapap totnirof aráinél ed mettötlökle. Ma olvastam Jókaitól Szerellem komédiásai, gyönyörű szép. Grant kapitány gyermekeibe az emberevőknél tartok, elég érdekes. Holnap önképzőköri ülés lesz, beneveztem szavalásra, esetleg pályázom az értekezésre is. Ma nagyon röhögtünk, Prém azt mondta, hogy micsoda marhaságot olvasok én, mialatt ő magyaráz, mire kivítem, mire kiderült, hogy az ő könyve volt, amit ő írt. Mértanból jól állok, de még javítani fogok karácsonyig, magyarból egy felesre állok, dolgozat kétharmad, de még lesz egy iskolai dolgozat. Nagyon kíváncsi vagyok a bizonyítványomra.

(Karinthy Frigyes: *Naplóm*. Részlet.)